

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

Pályázati beszámoló

Pályázati azonosító: 208111/00066

Benyújtó: Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár

Elnyert támogatás: 990.600,- ft

Téma: Schedel, Hartmann , Liber chronicarum (Augsburg, Johann Schönsperger, in vigilia purificationis Mariae 1497., [1 fol.], 338 fol., [25 fol.], jelzete Inc.XV.II.63.) restaurálása

A könyvtár gyűjteményének jelentős darabja az ún. Schedel-világkrónika (jelzete Inc.XV.II.63.).

Az első nyomtatott világkrónika, Hartmann Schedel (1440–1514) német orvos, polihisztor Liber chronicarum című munkája, melyben Buda első hitelesnek tekinthető ábrázolása is fennmaradt, először 1493-ban, Nürnbergben, Anton Koberger nyomdájában jelent meg latin és német nyelven is. Restaurálandó kötetünk Augsburgban, 1497-ben, Johann Schönsperger nyomdájában megjelent mű latin nyelvű kiadása (CIH 3040, [GW M40786](#)), az ún. „Kis-Schedel”. A szakirodalom az első kiadás 1500 körüli példányszámával szemben az 1497-es kiadás megjelenési példányszámát 500-ra becsüli. Az elérhető nyilvántartások alapján Magyarországon ma 11 példányt őriznek a gyűjtemények, melyek közül három erősen hiányos.

A mű a bibliai teremtéstörténettől I. Miksa német–római császár uralkodásáig tárgyalja az eseményeket. Buda ábrázolása mellett több más magyar vonatkozása miatt is különös jelentőséggel bír számunkra. A gazdagon, több mint 2000 fametszettel illusztrált kötet képei két német festő, rajzoló, metsző, Michael Wolgemut (1434–1519) és Wilhelm Pleydenwurff (1460–1494) munkái nyomán készültek.

Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár példánya korábban az 1920 előtt az esztergomi egyházmegyéhez tartozó Nyitra megyei Pobodény település plébániájának tulajdonában volt.

(Szakirodalom:

[Soltész Zoltánné. A Schedel-krónikáról és magyar vonatkozásairól. Könyv. könyvtár. könyvtáros. 1993. december. 62-69.](#)

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

[Trudel, Normand, La Chronique de Nuremberg : la contrefaçon de Schönsperger, McGill University, Graduate Scholl of Information Studies, 2005.](#))

A dokumentum állapota restaurálás előtt:

Újrakötött, javított, hiányos könyvtest, a végén hozzáfűzött 'Registrum'-mal. A nyomtatott lapszámozás sok helyen rontott. A 'Registrum' lapjai összekeveredtek az újrakötéskor. A kötés és könyvtest **súlyos víz- és penészkárt** szenvedett.

A kötés: Félbőr kötés, fehér cserzésű bőrgerinccel és sarkakkal, a táblák egyszínűre festett papírral borítottak. A gerincbőrt a bordák mellett és a táblákat a nyílással párhuzamosan **vaknyomásos** léniázással díszítették. A károsodás következtében a táblák egyharmada a **penésztől szétmállott** és elveszett. Gerince deformált.

A könyvtest: Három zsinagbordára fűzött ívek, a bordaközökben vastag vászonból készült kasírozásokkal. Az íveket átkötéskor merített **papírral javították**, főleg a gerincen és a lapok alján, néhol a szövegre is rátakarva. A kötetet ért súlyos **víz- és penészkár** arctól és fejtől okozott jelentős károsodást és az egész könyvtestet érinti. A lapszélek **víz- és penészfoltosak**, az enyvezőanyag sok helyen teljesen kiázott, a papír mállik, **hiányos**.

Elvégzett beavatkozások:

- A kötet fertőtlenítése formalin párologtatásával .
- A könyvtest kiemelése a kötésből az előzéktükrök föláztatásával.
- Az enyvezett gerinckasírozások leáztatása, konzerválása meleg vizes mosással.
- A papír kémhatásának mérése Merck féle finomskálás indikátorokkal 5,5 pH fölötti értékeket adott.
- A lapok száraz tisztítása ecseteléssel, mikroszálás kendővel, latex radírral.

- A papír mosása, savtalanítása 8,5 pH-jú kalcium-hidroxidban.
- A papírhiányok kiegészítése kézi papíröntéssel (a rost összetétele: beőrölt Fabriano Ingres papírok és a Hámori Papírmalom alfa-cellulóz rostjai).

ESZTERGOMI FŐSZÉKEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

- A lapok utánervevézése félnedves állapotban 0,5 %-os metilcellulózzal.
- A *Registrum* összekeveredett lapjait az ábécé-t követve korrigáltuk.
- A korábbi javítások közül a helyükön konzerváltuk a kézírásos bejegyzést is tartalmazó darabokat.
- Az egyértelmű laphiányokat a könyvtest elején és végén öntött papírcsíkokkal jeleztük.
- Fűzés új zsinegbordákra, az eredeti vászon gerinckasírozások visszarágasztása bőrenyvvel (PannonColor).
- Az eredeti bőr konzerválása likerrel (deszt. víz, zsíralkohol-diglikol-éter-szulfát „Genapol”, lanolin, pataolaj, solutio conservans = Nipagin 96% etanolban).
- Bőrpótlás timsós cserzésű sertésbőrből (Ecoleather), a bőr színezése Roda Dye NF bőrfestékek keverékével (Gabi Kleindorfer).
- Új táblák múzeumkartonból (Canson 1630 g/m²).
- A táblából előkerült töredékek tisztítása, kiegészítése papíröntéssel.
- A táblák borítópapírjainak kiegészítése a töredékhez hasonló színű Fabriano Ingres papírokból beörölt rostjaiból papíröntéssel készült.

A dokumentum elhelyezése: a példány restaurálás után megfelelően ellenőrzött körülmények között (pára, hőmérséklet), tűzbiztos trezorban került elhelyezésre.

A restaurálást Fehrentheil Henriette kamarai restaurátor végezte el.

A beszámoló restaurálásra vonatkozó része Fehrentheil Henriette szakmai beszámolója alapján készült.

Esztergom, 2023. október 16.

Szalai Katalin
igazgató

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

H-2500 Esztergom, Pázmány Péter u. 2.

+36 33 510 130

www.bibliotheca.hu

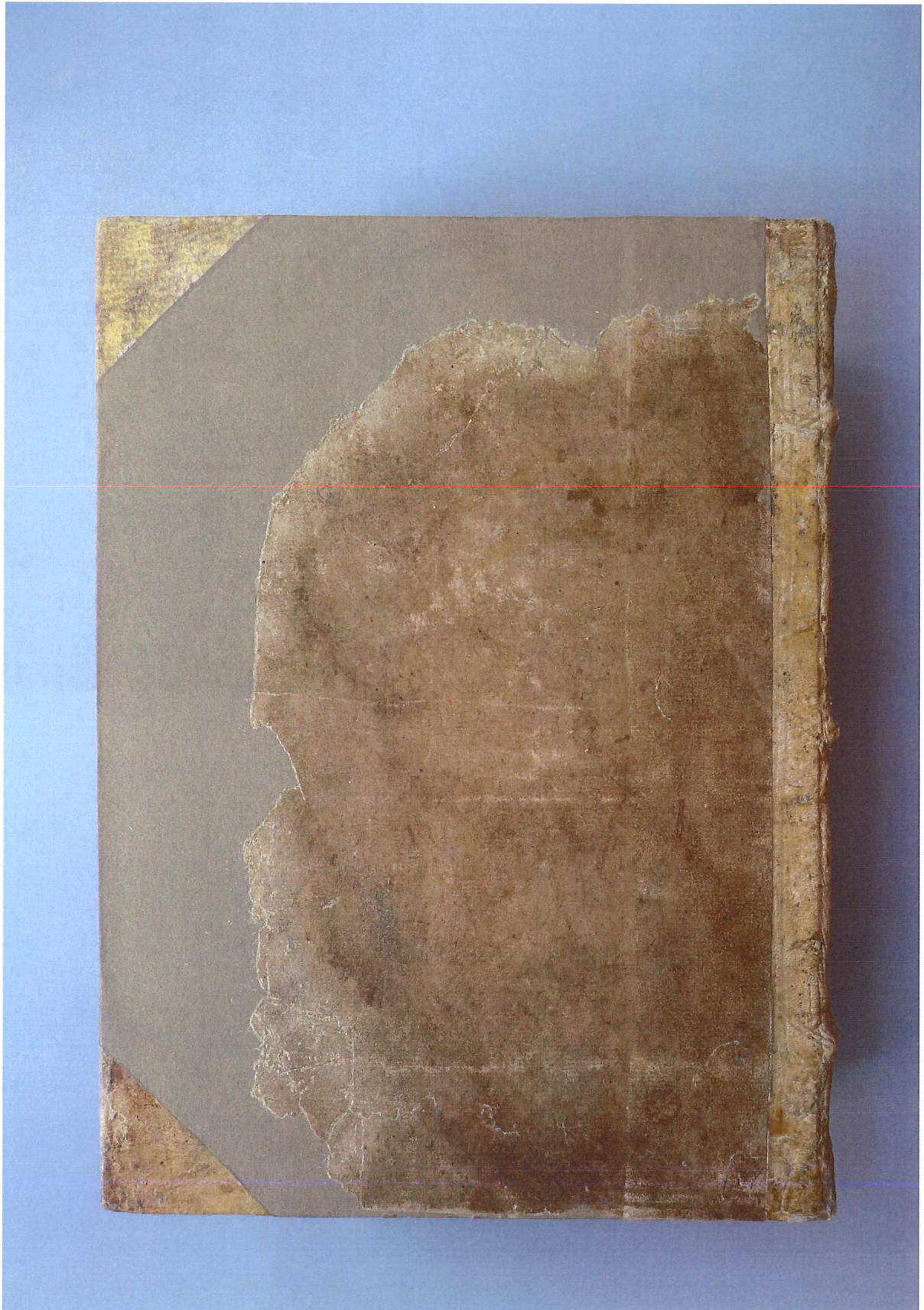
ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR
BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

ESZTERGOMI FŐSZÉKESEGYHÁZI KÖNYVTÁR

BIBLIOTHECA ECCLESIAE METROPOLITANAE STRIGONIENSIS

